

The background of the slide is a complex, abstract composition of swirling, organic shapes. The color palette is dominated by various shades of teal and cyan, ranging from light, airy tones to deep, dark, almost black hues. The shapes are fluid and interconnected, creating a sense of movement and depth. The overall effect is reminiscent of a microscopic view of a biological structure or perhaps a stylized representation of a complex system. The text is overlaid on this background, with the top line in a white, italicized serif font and the main title in a bold, white, sans-serif font.

*Attempts to Read
the World (Differently)*

Three Exhibitions in Five Acts

NL

AR
W (D)

**Attempts to Read the World (Differently):
Three Exhibitions in Five Acts**

27 november 2016 – 5 maart 2017

In opeenvolgende solotentoonstellingen presenteren Max de Waard, Monira Al Qadiri en Jean Katambayi Mukendi voorstellen om het denken over de ingrijpend veranderende wereld van nieuwe zuurstof te voorzien. Het werk van de kunstenaars is aanleiding voor een verfrissende recapitulatie van de thematiek van *Attempts to Read the World (Differently)*, een doorlopende programmalijn waarin Stroom met verschillende kunstenaars op zoekende, intuïtieve wijze naar de huidige wereld kijkt. Twijfel, onzekerheid en de veelheid aan werkelijkheden worden een constructief onderdeel, naarmate de tentoonstellingen publiekelijk in elkaar overgaan en hun vaststaande vorm afschudden.

Akte 1: Max de Waard

27 november – 18 december 2016

Opening zaterdag 26 november 2016

Akte 2: Publieke Transformatieperiode

Akte 3: Monira Al Qadiri

8 – 29 januari 2017

Opening zaterdag 7 januari 2017

Akte 4: Publieke Transformatieperiode

Akte 5: Jean Katambayi Mukendi

12 februari – 5 maart 2017

Opening zaterdag 11 februari 2017

Attempts to Read the World (Differently): Three Exhibitions in Five Acts

Is dit het Anthropoceen, *The Age of Earthquakes*¹, de *post-truth* wereld²? In onze huidige tijd blijkt bij alle belangwekkende gebeurtenissen dat bestaande modellen, risicoprognoses en navigatiesystemen de recente ontwikkelingen niet meer goed kunnen meten. Zo'n kantelperiode levert niet alleen kansen op maar wordt ook gekenmerkt door turbulentie, chaos en onzekerheid.

Monira Al Qadiri, Spectrum 1 (2016), zes 3D geprinte sculpturen met autolak, 20 x 20 cm.

De veranderende wereld is een tijdloos onderwerp voor media, filosofen en historici. Maar ook op heel persoonlijke schaal voor onszelf en de samenleving. De indruk dat de tijd waarin men leeft onverzettelijk verandert, duikt in iedere generatie wel op. Bijvoorbeeld door veranderingen in technologie en de versnelling van het dagelijks leven. De westerse samenleving heeft zich in de afgelopen eeuw getracht te weren tegen grilligheid met groeimodellen, economische en rationeel berekende overwegingen. Nu tekenen zich verre gaande transformaties af in de technologische, economische en politieke systemen die ons leven beïnvloeden. We hebben meer toegang tot informatie en sociale verbanden dan ooit. Maar we zien ook dat de maakbaarheid en vloeibaarheid van virtuele werelden en digitale informatie zorgen dat er

meerdere versies van de realiteit in omloop zijn. En deze bepalen de fysieke wereld steeds sterker.

Om grip te krijgen op deze grote en complexe ontwikkelingen hebben we verhalen nodig. Fictie, speculatie, metaforen en verbeelding zijn een onuitputtelijke bron om ons anders naar onze werkelijkheid te laten kijken. Ze geven handvatten om te heroverwegen hoe we met het leven omgaan. En zo op een rijkere manier naar onze echte wereld te kijken.

Eerdere fasen van *Attempts to Read the World (Differently)* werden vanaf 2014 ontwikkeld in samenwerking met Fernando Sánchez Castillo, Céline Condorelli, Dunja Herzog en Neil Beloufa. Zij zetten de eerste stappen in het anders lezen, interpreteren, verbeelden van de wereld, het zoeken naar nieuwe vormen van kennis, informatie of communicatie. Niet de zoektocht naar een overkoepelende waarheid staat centraal maar juist naar een veelzijdigheid van mogelijkheden en interpretaties.

De thematiek van *Attempts to Read the World (Differently)* heeft alleen maar meer urgentie gekregen. Een nieuw hoofdstuk in dit programma vormt *Three Exhibitions in Five Acts*. De tentoonstelling is een pleidooi voor de verbeelding, als een poëtisch instrument om de huidige wereld anders te bekijken. Met meer veerkracht en empathie.

Max de Waard, Monira Al Qadiri en Jean Katambayi Mukendi gebruiken de formele systemen en de ervaring van gebeurtenissen om zich heen als ruw materiaal dat gebogen, afgeschuurd en herschikt wordt.

Via fictie, intuïtieve aftasting, of de suggestie van een toekomst op basis van een herschreven geschiedenis.

De noodzaak van meerstemmigheid klinkt door in het tentoonstellingsformat. De drie kunstenaars presenteren met nieuw werk persoonlijke interpretaties, maar houden ook rekening met het werk van de ander. De tentoonstellingsruimte is tijdens de weken van transformatie van de ene presentatie naar de volgende telkens open voor het publiek. Zo ontvouwt zich gedurende deze tentoonstelling in vijf aktes – drie solo's en twee transformatieperiodes – een spel vanuit verschillende artistieke perspectieven. De bezoeker kan het zien als een 'feuilleton van tentoonstellingen' waarbij men het proces van opbouw, afbouw, twijfel en experiment waarmee een expositie gepaard gaat, mee kan maken. Om met de woorden van Anna Tilroe te spreken: een plek waar onze verbeelding het bouw materiaal vindt voor de toekomst.

1 Zoals voorgesteld in Shumon Basar, Douglas Coupland, Hans Ulrich Obrist, *The Age of Earthquakes. A Guide to the Extreme Present*, London 2015.

2 *Post-truth* is uitgeroepen tot het *Woord van het Jaar 2016* Oxford Dictionaries, met de toelichting: "The concept of post-truth has been in existence for the past decade, but Oxford Dictionaries has seen a spike in frequency this year in the context of the EU referendum in the United Kingdom and the presidential election in the United States. It has also become associated with a particular noun, in the phrase post-truth politics."

Akte 1

Max de Waard

"June the 1st. We are still under attack. Called the FDA today, they had no idea. I keep on calling every time I see this activity where they are spraying our world, our beautiful planet. People don't know what to do about this. Why are we polluting our beautiful planet?"

– Anon

Max de Waard,
Behind The Cur-
tain (2016), still.

Max de Waard (Lelystad, 1992) gebruikt gevonden geluid, clips en zelfgemaakte digitale beelden om de logica en de waarheidsvinding online te ontfaan. Zijn werk gaat over werk zijn het leven, overgave en zingeving op het internet. Daar bestaan, parallel aan de werkelijkheid, talloze werelden die geleidelijk worden opgebouwd, zoals complottheorieën, wetenschappelijke studies die bewijzen dat de aarde plat is, of gemeenschappen die zich prepareren om de Apocalyps te overleven. Deze stromingen worden door velen met scepsis bekeken, maar De Waard ziet er ook iets anders in: zorgvuldig opgebouwde verhalen en sociale processen. Ze dienen als houvast voor mensen die geijkte voorstellingen van de wereld in twijfel trekken. Zij zien zich gewapend met de waarheid, en voorbereid op wat er komt. Bovendien bestaan deze gemeenschappen goeddeels bij gratie van dezelfde digitale media, interfaces en online platforms waarin onze hele samenleving zich bevindt. Max de Waard studeerde in 2015 af aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en woont in Den Haag.

Max de Waard,
Behind The Cur-
tain (2016), still.

INTERVIEW MET MAX DE WAARD

Je werk bevat geen lineaire vertellingen waardoor het verhaal zich makkelijk laat lezen. Hoe komt het tot stand?

Ik haal mijn beelden van veel verschillende plekken zoals videokanalen en forums online. Een gevonden of zelfgemaakt beeld of geluid kan al twee jaar in mijn hoofd zitten voordat het een plek krijgt. Die verschillende flarden, of hun bron zijn een gelijkwaardig onderdeel en op die manier verwerk ik ze in video's. Wat ik wil is dat mensen worden opgezogen in de situatie die ik met video's maak. Het zijn niet alleen platte vlakken maar ruimtes in de ruimte die je kan betreden, en een eigen tijdbeleving hebben – zoals je dagelijks ook ongemerkt digitale werelden wordt ingetrokken.

Wat betekent die 'online condition' volgens jou, en wat voor interesses vloeien daaruit voort?

Ik ben heel erg geïnteresseerd in het idee van het scherm: de manier waarop we daar verhalen en informatie uithalen. Schermen hebben een overeenkomst met vensters. Ooit woonde ik in een flat en was altijd aan het werk op de computer met de tv aan. Mijn raam had precies dezelfde vorm als de schermen in mijn huis. Ik begon me voor te stellen dat je de werkelijkheid daarbij ook kan verliezen, misschien zelfs minder nodig hebt. Online kom ik veel moderne kluzenaars tegen. In Japan heet het 'hikikomori' – jongeren die zich afsluiten van direct menselijk contact en via internet leven. Werken, eten bestellen, alles wat je echt nodig hebt kan gewoon. Ik ben wel licht sociaal en vind het fijn om buiten te zijn. Maar ook daar ben je niet offline. De 'echte' en de online wereld zijn helemaal met elkaar versmolten. Al probeer je een maand 'zonder internet', dan is het nog aanwezig, en blijven al je gegevens er bestaan.

De eerste generaties net.art en internetkunstenaars begonnen zo'n twintig jaar geleden te werken met het internet als medium en als onderwerp. Voor de academische kunstwereld is het een veel recentere ontdekking, sinds de implicaties ervan maatschappijbreed doordringen. Voor jou spelen het internet en digitale software zo'n centrale rol dat je werk voor deze tentoonstelling ontwikkeld kon worden terwijl je tijdelijk zonder atelierruimte zat. Hoe beschrijf je jouw verhouding met fysiek en digitaal werk?

Dat fysieke ervaar ik juist heel sterk! Het voelt echt alsof ik met tastbaar materiaal speel. Nu is alles tot stand gekomen via mijn scherm, maar alsnog met een heel lichamelijke ervaring van het maakproces. Sowieso omdat het zoeken, editen, maken, laden en renderen

[exporteren van zware digitale bestanden, red.] echt tijd en ruimte innemen. Met software werken voelt bijna als aanraken, materialen over elkaar heen of tegen elkaar aan plaatsen... En geluid is ook heel fysiek materiaal. Het is niet anders dan iemand die materiaal vindt en verzamelt op straat. Het zijn alleen heel ingewikkelde materialen, want alleen te zien of horen met dragers: een beamer of elektronisch scherm. Ik heb zelf soms moeite gangbare, fysieke kunstinstallaties te 'lezen'. Ik kan ervan genieten, maar dat is deels aangeleerd. Het duurt even voordat ik er meer in zie dan de materialen. Als ik de bron niet echt kan benoemen, niet kan plaatsen wat het is, dan wordt het voor mij interessant.

Max de Waard,
Behind The Curtain (2016), still.

Iemand met een ander perspectief kan naar jouw werk kijken en daar juist heel erg de digitale materialen in blijven zien...

Ik snap dat wel. Dat is waarschijnlijk normaal als je niet, zoals ik, "in het digitale" geboren wordt. Voor anderen blijven installaties als deze misschien een reeks projecties. Terwijl het voor mij een soort toegang tot andere werelden betekent. Maar ja, dan moet die electronica er inderdaad wel tussen zitten, de computer, de videokaart... Allemaal gemaakt door mensen die je niet kent. Heel ver weg. De prints gaan over het digitale maken. Ik vind het interessant om alle overbodige dingen die ik heb gemaakt, schetsen en 'droedels' te verzamelen. Dingen waarover ik niet tevreden was, mislukkingen. Ze waren al 'geworden', dus ik wilde ze niet weggooien. Zoals iets hergebruiken wat niet kapot is. We zijn met software gewend dat je alles exact zo maakt zoals je wil dat het eruit ziet. En om alles wat niet goed gelukt is weg te gooien. Dan blijft er heel weinig over van alle knulligheid en rommeligheid van het maakproces.

Is het internet voor jou plek waar fictie en parallele werelden typisch mee verbonden zijn?

Wat ik aantrekkelijk vind aan het internet blijft: hoe allerlei verschillende mensen eraan bijdragen. Een

Max de Waard, *The Fountain Of Youth* (2016), still.

geheel van bronnen en ideeën, gemaakt, gedeeld en bekeken door anderen die naar eenzelfde scherm kijken, de informatie meenemen en doorwerken op een ander forum. Daar wordt dan weer iets anders op gebaseerd, enzovoort. Dan krijg je hele uiteenlopende uitkomsten gebaseerd op vervormde informatie of theorieën die überhaupt niet kloppen. Maar ik vind de totstandkoming en opbouw heel boeiend: het niet weten, vergeten, overnemen, of verkeerd interpreteren. Dat doe ik ook in mijn werk. En dan krijg je hele rare kronkels in je denken. Andere verbanden, die je niet zou leggen als je alleen volgens één 'waarheid' opereert. Ik denk dat dat soms ook heel gezond is. Je kan niet alles bijhouden, je kan niet al je informatiebronnen nagaan, al helemaal niet op het internet.

Het grootste werk in deze tentoonstelling bevat veel materiaal van online gemeenschappen die opgaan in een soort magisch denken of andere realiteiten, zoals de Reptilians. Wat voor wereldbeelden zijn dat?

Reptilian theorists geloven in een soort aliens die onder ons leven in menselijke gedaante. Politici, Hollywoodsterren, nieuwslezers. Ze wachten totdat ze de mensheid kunnen overnemen. Soms, als ze uit hun rol vallen kan de projectie van hun menselijke gezicht verschuiven zodat je het reptiel eronder kan zien. Die theorie is ouder dan het internet. Maar toen ik me erin verdiepte beseft ik hoe serieus mensen dit nemen en hoeveel werk ze ervan maken om de wereld te waarschuwen. Ze zijn het onderling ook allemaal oneens, en zijn naarstig op zoek naar een consensus. Dat proberen ze met filmpjes en ander bewijsmateriaal via databases en forums. En dan zijn er nog talloze andere conspiracies en voorspellingen. Omdat ik de paranoia niet deel kan ik het bekijken als geweldige bron. Niet alleen voor mijn werk, maar ook

als menselijke fascinatie. Al dat werk, die toewijding. Zo sterk! Ik wil het heel graag geloven, die ontzettende overtuiging delen. Zoals een subcultuur. Die spanning vind ik leuk: ik vind het te bizar voor woorden. Maar tegelijkertijd wil ik erbij betrokken zijn. Die filmpjes en die websites zijn zo goed omdat ze echt zijn. Het zijn daadwerkelijke pogingen om de waarheid te begrijpen. Ik kan er instappen en in hun huid kruipen, maar ik kan er ook weer uitstappen. Voor hen is het een levensovertuiging.

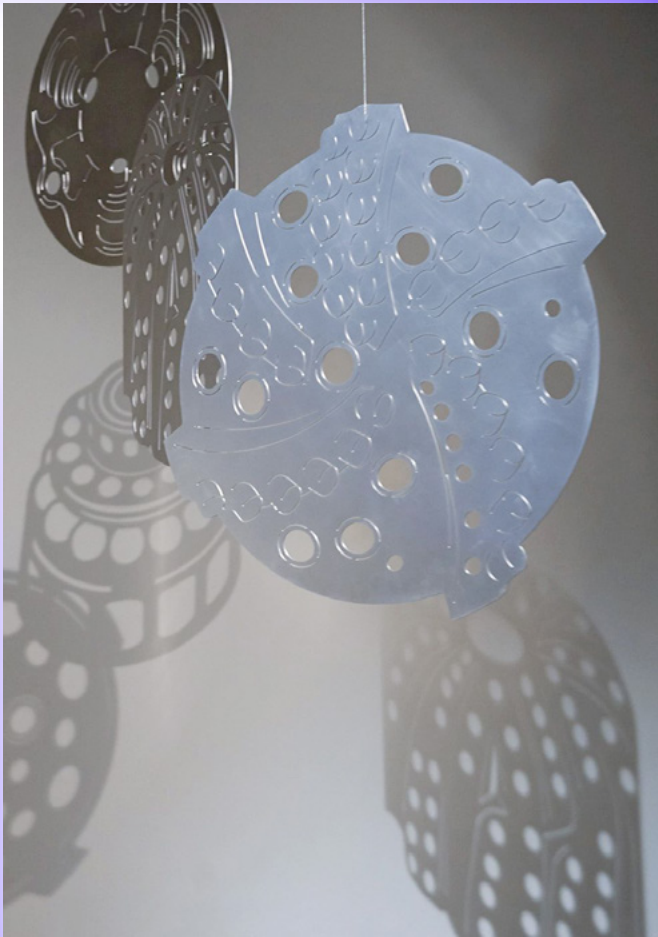
Veel theorieën die je online tegenkomt liggen veel dichter bij de werkelijkheid. In het huidige medialandschap zijn die vertekeningen van objectieve waarheid zorgwekkend, vaak uit een diep wantrouwen ontstaan. Zoals in de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Maar mensen lezen het, geloven het, vertellen het elkaar en aan kinderen, en het wordt 'waar'.

Ja, theorieën die meer over de werkelijkheid gaan zijn veel enger. Maar het gaat mij in mijn werk niet per se om de inhoud van theorieën. En ik behandel maatschappelijke thema's ook niet op die manier. Ik geef bewust geen oordeel. Deze video gaat niet over de Reptilians. Ik gebruik daar veel van omdat ik het beeldmateriaal mooi vind, de spanning, de manier waarop ze films maken. Het gaat mij om die informatie-cirkels, en dat zo'n theorie op allerlei manieren voor zichzelf gaat werken. Ze nemen de geschiedenis, het heden, toekomstvoorspellingen. Hoe dat allemaal samenkomt in flarden tot een wankel geheel... daarin zie ik een gelijkenis met mijn werk. Ik wil geen *conspiracy theorists* portretteren, of stellen dat ze gek zijn. De beelden, de inhoud van de theorieën, de uitwisseling onderling, het proces waarmee dat tot stand komt, al die dingen zijn gelijk aan elkaar geworden.

interview door Ilga Minjon

Akte 2
Transformatieperiode
— Notities

Akte 3

Monira Al Qadiri

“Is het niet buitengewoon hoe nergens ter wereld dictaturen macht hebben over [jouw dromen]? Geen enkele inquisitie kan jouw dromen controleren. Zelfs als ze je in een cel stoppen, kan je nog steeds buiten de gevangenis leven zonder dat iemand je tegenhoudt.

Met je verbeelding kun je onoverkomelijke muren slechten, zonder ook maar een spoor van jezelf achter te laten – en je kunt elk moment terugkeren.”

– Abbas Kiarostami (1940-2016)

Dit is wat de Iraanse filmmaker Abbas Kiarostami aanvoerde in een televisie-interview toen hem werd gevraagd waarom wij als mensen dromen.

Monira Al Qadiri,
Prehistoria
(2016), vijf laser
cut aluminium
panelen, 1 x 1 m.

Wij kunnen de ‘dromenmaker’ die kunst is gebruiken om te reizen in de tijd – of we nu in een duister middeleeuws verleden willen duiken of ons verplaatsen naar een volkomen denkbeeldige, fonkelende toekomst. Wij kunnen het heden beschouwen vanuit het perspectief van de toekomst – met een mengeling van verwondering en geamuseerdheid – of fantaseren dat wij leven als kluizenaar in een oude grot, ver van de beschaving. In ‘100 Titels voor een Andere Wereld’ heb ik geprobeerd een mentale reis te maken door een recent verleden dat ik zelf heb meegemaakt, hallucinogene politieke werkelijkheden en futuristische fantasieën die wel of niet verband houden met mijn eigen leven. Wij leven in een historische, almaar veranderende tijd, en staan samen voor een toekomst die

steeds onzekerder lijkt te worden. Maar zoals Kiarostami al omschreef, wil ik voorstellen om – in plaats van ons over te geven aan wanhoop – ons te verbeelden dat wij in een andere, mythische toekomst leven. Vanuit deze toekomst kunnen wij dan op deze tijd terugkijken, met intense belangstelling en nieuwsgierigheid.

In het werk gepresenteerd in deze tentoonstelling kijk ik naar aardolie – mijn levensader – door de ogen van een Koeweitse burger uit een post-fossiele toekomst. Aardolie is een cryptische curiositeit uit een ver verleden geworden, een product dat wij niet langer begrijpen. Het zal niet lang meer duren voor aardolie geen waarde meer heeft als energiebron. Maar de culturele nalatenschap ervan is onuitwisbaar, en ik wil vorm geven aan het uitzonderlijke intermezzo waar wij ons momenteel in bevinden – tussen aardolie en andere energiebronnen in. Als wij ons eenvoudigweg een leven zonder aardolie voorstellen, kan geen enkel economisch systeem ons dwingen te accepteren dat olie ons dagelijks leven altijd zal blijven beheersen.

door Monira Al Qadiri

De Koeweitse kunstenaar Monira Al Qadiri werd geboren in 1983 in Senegal. Na de Eerste Golfoorlog van 1990-1991 te hebben doorgemaakt, ontwikkelde Al Qadiri een fascinatie voor Japanse anime als een vorm van ontsnapping aan de harde werkelijkheid om haar heen. Toen ze 16 was, kreeg Al Qadiri een beurs om te gaan studeren in Tokio. In 2010 promoveerde ze in intermediale kunst aan de Tokyo University of the Arts. Haar doctoraal onderzoek

richtte zich op de Midden-Oosterse esthetiek van de droefenis en hoe deze geworteld is in poëzie, muziek, kunst en religieuze praktijk. Al Qadiri's films, installaties en sculpturen onderzoeken de verhouding tussen culturele en sociale identiteiten, genderverhoudingen en narratieven over het verleden en de toekomst. Momenteel is zij 'resident artist' aan de Rijksakademie van beeldende kunsten in Amsterdam. Al Qadiri is een van de oprichters van GCC, een internationaal kunstenaarscollectief dat door de speculatieve lens van 'Gulf Futurism' kijkt naar de razendsnelle transformatie van de Golfstaten.

100 TITELS VOOR EEN ANDERE WERELD

When the Oil Dies /
*Wanneer de Olievoor-
raden ter Ziele Zijn*

3D Printed Nightmare
*/ 3D-geprinte
Nachtmerrie*

**Drowning in a Pool of
Petroleum Dreams /**
*Verdrinkend in een Plas
van Aardoliedromen*

**Current Tragedy Theme
Park / Pretpark van
Hedendaagse Tragedies**

**Fossil Story-Telling
Program / Fossiel
Programma voor
Verhalen vertellen**

**Burning Smoke and
Mirror / Brandend
Rookgordijn**

**Ancient Sunlight Cloud
Computer / Oeroude
Cloud-Computer op
Zonnelicht**

**Multi Polar World
Soundtrack /
Soundtrack voor een
Multipolaire Wereld**

**Perpetual Market
Speculation Beats /**
*Het Eeuwige Ritme van
Financiële Speculatie*

**Growing Fungal
Fantasy / Groeiende
Schimmelfantasia**

**Minority Invades Outer
Space / Minderheid Valt
de Ruimte Binnen**

**Madness in Exile / Gekte
in Ballingschap**

**Inventing a Non-Existent
Past / De Uitvinding
van een Nooitgebeurd
Verleden**

**800 Lashes in Purgatory
/ 800 Zweepslagen in het
Vagevuur**

**Dubaification Hyper-
loop / Dubaificatie
Hyperloop**

**Stealing Rhetorical
Answers / Het Stelen van
Retorische Antwoorden**

**Reunification Repara-
tions / Herenigingsher-
stelbetalingen**

**Urban Slow Death /
Langzame Dood van de
Stad**

**The Killers of Beauty
/ Zij die Schoonheid
Vermoordden**

**I Blame the Bauhaus
for Everything / Ik Geef
Bauhaus de Schuld Voor
Alles Wat Gebeurt**

**Functionalism Spam /
Functionalistische Spam**

**Capitalism Kills
Ornament / Kapitalisme
Betekent het Einde van
Ornamentatie**

**Abayas for Days /
Abayas voor Overdag**

**Neoliberal Exorcism /
Neoliberaal Exorcisme**

**Political Suicide /
Politieke Zelfmoord**

**Mature 35 year old
Infestation / Volgroeiende
35-jarige Plaag**

**Arab Spring Water /
Arabisch Bronwater**

**Drinking the Koolaid
/ Slikken Wat Je
Voorgeschooteld Krijgt**

**Senegalese Alcohol
Dealer / Senegalese
Alcoholhandelaar**

**Wahhabi Abstract
Expressionism /
Wahabitisch Abstract
Expressionisme**

**Cemeteries are Not
Built for Crying /
Begraafplaatsen Zijn
Niet Bedoeld om In te
Huilen**

**God Commands You
to be a Minimalist /
God Beveelt Jou om
Minimalist te Zijn**

**Receding Hairline,
Short Tongue Palate
/ Wijkende Haargrens,
Korte Gehemelte**

**Glamour Beard /
Glamourbaard**

**Shouting in the Dark /
Roepen in het Donker**

**Misinformation Nation
/ Misinformatie-natie**

**Autocratic Alien Emoji
/ Autocratische Alien
Emoji**

**Anti Corruption Food
Truck / Anticorruptie-
Foodtruck**

**The Dictator's Umbrella
/ De Paraplu van de
Dictator**

**Conspiranoia Addiction
/ Samenzwerings-
paranoia-Verstaving**

**The Agency to Commit
Evil / Het Agentschap
van Kwaaddoeners**

Monira Al Qadiri: Spectrum 1 (2016), zes 3D geprinte sculpturen met autolak, elk 20 x 20 cm.

Public Secrets / Publieke Geheimen

Privacy Fanatic / Privacy-Fanaticus

Militant Environmentalist / Militante Milieubeschermer

Receding Land Lines / Wijkende Landsgrenzen

Making Energy from Shit / Van Stront naar Energie

The Beautiful Sadness / De Beeldschone Droefenis

Apocalyptic Aspirations / Apocalyptische Aspiraties

The Second Coming of the Market Messiah / De Wederkomst van de Marktmessias

Solidarity is a Dead Art / Solidariteit is een Verloren Kunst

The Age of Disgust / Het Tijdperk van Walging

A Sea of Men in White / Een Zee van Mannen in Witte Pakken

Drugged Pickles in Disneyland / Gedrogeerde Augurken in Disneyland

The Espionage Cat / De Spionagekat

The Reversal / De Omkering

Hysteria Factory / Hysteriefabriek

Bored into Action / Tot Handelen Verveeld

Secret Book Club / Geheime Boekenclub

Crack Crack Crack / Kraak Kraak Kraak

Language Abyss / Taalkloof

Biased Translations / Vooringenomen Vertalingen

Plastic Death, Dirty Skin / Plastic Dood, Vieze Huid

Fatal Humiliation / Fatale Vernedering

Nepotism Fantasy / Nepotistische Fantasie

Opinionated Whirlwind / Eigenzinnige Wervelwind

Drug Liberation / Drugsbevrijding

Foaming at the Mouth / Schuimbekkend

Emerging Inflations / Opkomende Inflaties

Torture Startup Culture / Cultuur van Folter-Startups

Inflammatory Vegetable Seller / Opruiende Groentehandelaar

Leave Your Car at the Airport / Laat Uw Auto bij het Vliegveld Achter

Spicy Victimhood / Pittig Slachtofferschap

Luxurious Turbulence / Luxeuzere Turbulentie

Idolized Massacre / Slachting

Original Sin / Erfzonde

Feng Shui Dictator / Feng Shui-Dictator

Arabized Dreamer Destroyer / Gearabiseerde Verdelger van Dromers

Another World in Prison / Een Andere Wereld in Gevangenschap

Super Star Blogger / Superster-Blogger

A Revolutionary who Died Inside / Een Revolutionair die Binnen Gestorven Is

**Millennial
Disengagement
Center / Centrum
van Millennial-
Onverschilligheid**

**Not a Serious Serial
Killer / Geen Serieuze
Seriemoordenaar**

**Cheap Cookie Cup
Noodle / Goedkoop
Koekjesnoedelsoepje**

**Doctorate from Hell /
Duivelse Doctorstitel**

**Button to Shut Down
All the Internet / Knop
om Heel Het Internet in
Een Keer Uit te Zetten**

**End of the World
Forecast / Voorspelling
voor het Einde der Tijden**

**Materialistic
Disease Therapy
/ Materialistisch
Syndroom-Therapie**

**Monira Al Qadiri:
Spectrum 1 (2016),
zes 3D geprinte
sculpturen met
autolak, 20 x 20 cm.**

**Waking Your Dead
Battery / Wek Je Dode
Accu tot Leven**

**Imperialist Anti
Imperialist /
Imperialistische Anti-
imperialist**

**Empire Nostalgia /
Heimwee naar het Oude
Wereldrijk**

**Automatons for Life /
Robots voor het Leven**

**The Tyranny of the
Algorithm / De Tirannie
van het Algoritme**

**Cut Throat Singer /
Moordende Zanger**

**Schizophrenic Interior
Design / Schizofreen
Interieurontwerp**

**Post-Truth Candy Store
/ Snoepwinkel in het
Tijdperk na de Waarheid**

**Parallel Universe
Buddies / Makers in
een Parallel Universum**

**Time Travel
Security Check /
Beveiligingscontrole
voor Tijdreizigers**

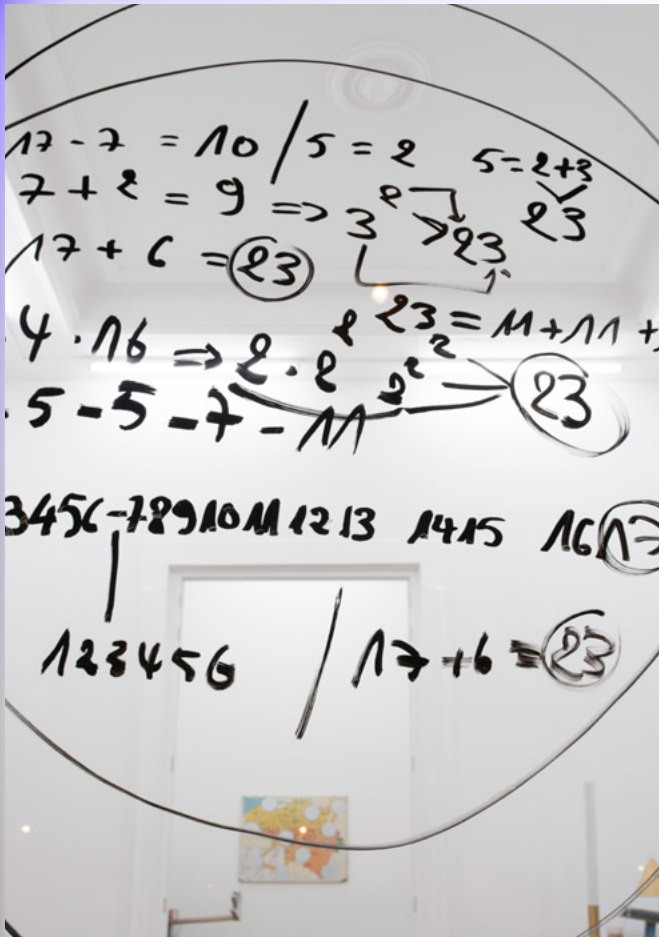
**Color Phobia /
Kleurenfobie**

**Future Melancholic
Toilets / Toekomstige
Melancholieke Toiletten**

**The Fascist New Wave /
De Fascistische Nieuwe
Golf**

The background features a vertical gradient from purple at the top to blue at the bottom, bisected by a thin white vertical line. Large, glowing, ethereal shapes in shades of cyan and blue swirl and flow across the page, resembling stylized calligraphy or organic forms.

Akte 4
Transformatieperiode
— Notities

Akte 5

Jean Katambayi Mukendi en de zoektocht naar de kleinste gemene deler

"When the number of factors coming into play in a phenomenological complex is too large, scientific method in most cases fails".

– Albert Einstein

Het werk van de Congolese kunstenaar **Jean Katambayi Mukendi** lijkt moeilijk te vatten. Zo is het de laatste vijf jaar regelmatig omschreven als 'conceptueel' en wordt het in verband gebracht met de wetenschap. Als autodidact en met werk waarin hij voornamelijk recuperatiemateriaal gebruikt, kan hij evengoed beschouwd worden als een zogenaamde outsiderkunstenaar. Dankzij zijn vele residenties in Afrika en Europa is hij langzamerhand toch zijn plaats aan het vinden binnen de hedendaagse kunstwereld. Zo werden zijn werken recent getoond in de Biënnales van Cuba, Dakar en Lubumbashi, maar ook in Palais de Tokyo in Parijs, het M HKA in Antwerpen of Thyssen-Bornemisza Contemporary in Wenen. Zelf ziet Jean Katambayi Mukendi het aan met de nodige afstand en humor: zo is hij al meer dan 20 jaar actief – waarvan meer dan 15 zonder enige vorm van erkenning of zichtbaarheid. Hoe anderen zijn werk willen lezen,

Jean Katambayi Mukendi, *On ne sait pas où on va* (2016), trampoline, Antwerpen. Expositie-aanzicht.

Jean Katambayi Mukendi, Gécaruines (2016), marker pen, papier, karton, plastic, MDF stof, lijm, tape, bierkragen, 159 x 72 x 96 cm.

interpreteren en eventueel waarderen, behoort niet tot zijn bevoegdheid. Niettemin is hij altijd bereid inzicht te geven in zijn denkproces en praktijk.

Om zijn universum en interesses ten volle te kunnen begrijpen, zijn enkele biografische elementen onvermijdelijk. Jean Katambayi Mukendi werd geboren in Lubumbashi in 1971, elf jaar na de onafhankelijkheid van Congo. Hij was getuige van de veranderingen in de Congolese maatschappij met het afbouwen van de koloniale structuur. Zijn vader was techniek, gespecialiseerd in elektriciteitswerken en zijn moeder werkte als secretaresse van de Gécamines, een oud-koloniaal mijnbedrijf opgericht in 1967 nadat dictator Mobutu de Union Minière de Haut-Katanga nationaliseerde. Katambayi Mukendi gebruikte

de afgedankte bladen papier die zijn moeder mee naar huis bracht om te tekenen en te knutselen, een vorm van recyclage die nog steeds aan de basis ligt van zijn praktijk. Langzamerhand werden de koloniale gebouwen en de infrastructuur van de Gécamines achtergelaten, wat indruk op hem maakte, maar hem ook zorgen baarde. Niet alleen het stilleggen van de gigantische machines maar het verliezen van de kennis om die machines ooit opnieuw te kunnen laten werken, deden hem inzien dat er grenzen en gebreken konden zijn aan ieder systeem. Zelfs aan een systeem van de oud-kolonisator, dat steunde op wetenschappelijke kennis en dat aanzien werd als modern en efficiënt.

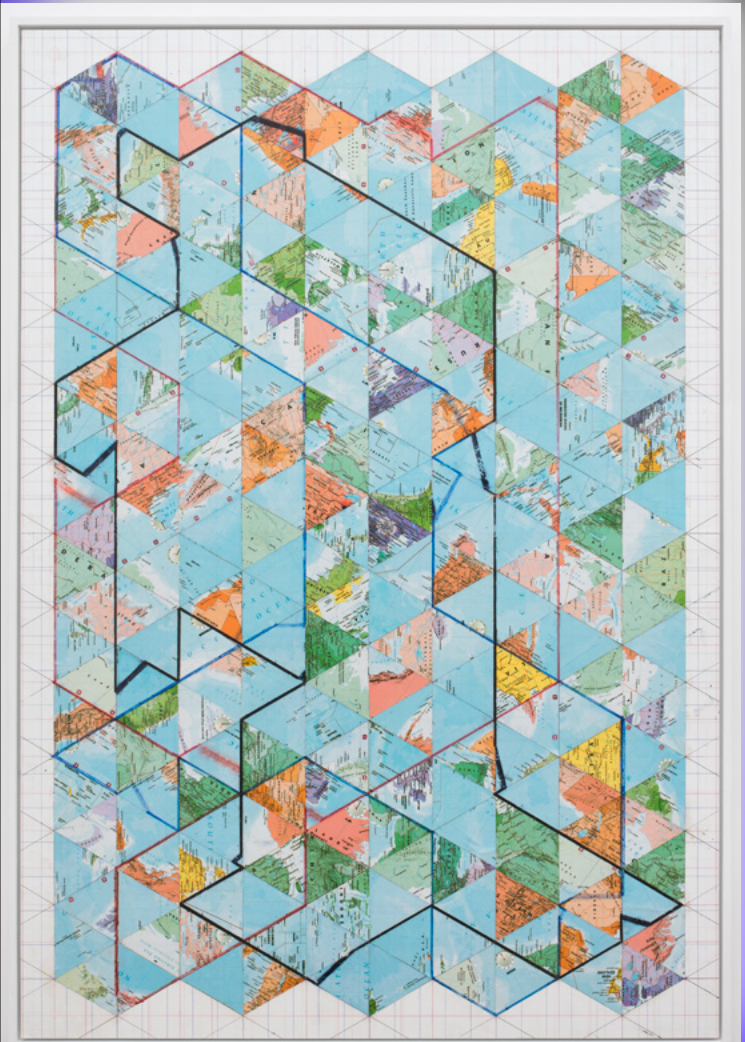
Om in zijn materiële behoeften te kunnen voorzien, stapte Katambayi Mukendi in de sporen van zijn vader en begon een opleiding elektriciteit. De competenties en kennis die hij opdeed tijdens zijn studiejaar hebben hem niet aan een vaste baan geholpen in de erg onstabiele Congolese maatschappij. Ze hebben wel een gigantische impact gehad op de ontwikkeling van zijn eigen artistieke productie. Via elektriciteit toont Katambayi Mukendi aan hoe netwerken dragers kunnen zijn van energie en organismen kunnen doen functioneren. Koper, afkomstig uit de mijnen van zijn geboortestad, is dan ook één van zijn favoriete materialen. Hij vindt ook inspiratie in de technische tekeningen van de mijnindustrie om een wereld van machines te scheppen waarin poëzie de enige gegarandeerde functionaliteit is. Zijn felgekleurde sculpturen van cellulose – in plaats van ‘papier’ of ‘karton’, gebruikt hij liever de naam van de meest courante natuurlijke polymeer – vinden op die manier hun plaats naast werken van kunstenaars zoals Tinguely en Panamarenko. Ze stellen vragen over de

relatie tussen mens en technologie aan de hand van de poëtische kracht van beweging. Vooruitgang lijkt minder van belang dan een filosofische ruimte waarin humor en zelfrelativering primeren.

Nadat hij zijn diploma elektriciteit behaald had, studeerde Katambayi Mukendi ook wiskunde. Op die manier ging hij terug naar zijn specifieke interesse als kind voor algoritmes. Zijn kennis van getallen, patronen en structuren past hij toe om de metamorfose te maken van het onzichtbare en ongrijpbare naar iets verklaarbaars. Zo keren de gulden snede en geometrische schoonheid regelmatig terug in zijn tekeningen. Aan de hand van de reeks van Fibonacci verklaart hij dan weer de gevolgen van sommige fenomenen. Priemgetallen zijn logische conclusies van filosofische redeneringen waarin woorden op allerlei manieren omgezet worden in cijfers. Statistiek is voor hem een openbaring: door gegevens te verzamelen, bewerken, interpreteren en presenteren, ontstaan nieuwe perspectieven op de wereld... In essentie is zijn praktijk een permanente zoektocht naar de kleinste gemene deler van allerlei systemen (economisch, sociaal of politiek). De complexe en op het eerste zicht vaak onbegrijpelijke opsommingen op zijn schetsen getuigen niet alleen van een doorgedreven analyse maar ook van een diepe wilskracht om zich te verhouden tot zijn directe omgeving.

Jean Katambayi Mukendi, Commerce angulaire (2016), marker pen op papier, 118 x 83 cm.

Het werk van Jean Katambayi Mukendi beperkt zich evenwel niet alleen tot tekeningen en driedimensionale objecten. Vanuit een houding die nauw aanleunt bij o.a. Joseph Beuys, zoekt hij de gewone burger op, in plekken en op momenten die niets te maken hebben met een kunstcontext. Zo creëert hij een

heus forum waar ideeën, standpunten en meningen omtrent politieke en sociale kwesties gedeeld of geconfronteerd kunnen worden. Het documenteren van acties zoals gesprekken met andere reizigers van de buslijnen in Lubumbashi is voor hem van geen belang: de interactie met zijn directe omgeving primeert. Katambayi Mukendi is echter niet de enige Congolese kunstenaar die er een dergelijke attitude op nahoudt in een land waar vele kinderen geen toegang hebben tot scholen. Een kunstenaar zoals Emmanuel Botalatala in Kinshasa, ook bekend als 'Ministre des Poubelles', gebruikt zijn assemblages als pedagogische kunst. Maar wat uniek lijkt te zijn in Katambayi Mukendi's werk is een zekere graad van absurditeit. Een eigenschap die zijn oorsprong vindt in het dagelijkse Congolese leven, waar ondenkbare situaties ontstaan door een gebrek of een teveel aan regels en controle. Zo worden tegenwoordig geïmporteerde spaarlampen massaal verkocht in Congo, terwijl de grote meerderheid van de bevolking thuis geen teller heeft staan en dus nooit kan sparen. Vanuit zijn praktische ingesteldheid vindt Jean Katambayi Mukendi de kristallamp uit als oplossing voor het probleem: een traditionele gloeilamp zoals die tot nu toe gebruikt wordt in Congo, maar dan met een glazen structuur in de vorm van een gefacetteerde kristal, om het licht beter te verspreiden.

Jean Katambayi Mukendi, Gateaumium (2016), papier op gevonden kaart, chipboard.

Recent, naar aanleiding van zijn residentie in het kunstcentrum WIELS in België in 2016, is Jean Katambayi Mukendi sculpturen gaan maken rond de Europese context zoals de Brexit als gevolg van de migratieproblematiek of de aanslagen in Brussel op 22 maart 2016 als gevolg van radicalisering. Zelf verklaart hij deze werken vanuit de redenering dat het niet

anders kon dat iets dergelijk zou gebeuren. Vele van zijn werken kunnen eigenlijk gelezen worden als een aanklacht tegen de steeds groeiende kloof tussen de situatie in de ontwikkelde landen en de dagelijkse werkelijkheid van het leven in minder welgestelde regio's zoals in zijn geboorteland. Katambayi Mukendi brengt het verleden in verband met het heden door bijvoorbeeld parallellen te trekken tussen de uitbuiting van de natuurlijke rijkdommen door de oude koloniale Europese machten en de huidige interplanetaire missies van de Verenigde Staten, Rusland of de Europese Unie voor de exploitatie van nieuwe grondstoffen. Terwijl miljarden worden geïnvesteerd in wetenschappelijke programma's die de uitbouw van toekomstige imperia moeten mogelijk

Jean Katambayi Mukendi, *On ne sait pas où on va* (2016), trampoline, Antwerpen.
Expositie-aanzicht.

60	84	2
30	42	2
15	21	3
5	7	

2.3.5.7...23

207	3
-18	69
27	6
27	09
0	9
	0

17h49
17h48
17h48

3
23

23h23

17-10=7 ; 10-7=3
10:2=5 ; 5+2=7

045 127 129 157 158 166 167 197 200
207 209 210 213 224 253 305 332 374
380 385 621 654

3,14
x 33,5

1570
942
942

2
5+2=7
1
3+1=4
1
3+1=4
1
14+1=15

maken, wordt niets gedaan voor het onderhouden of het ontwikkelen van bestaande structuren in Afrika of andere contreien waar mensen soms van honger sterven. Ook ecologisch onverantwoord gedrag stelt hij regelmatig aan de kaak in zijn werken.

Jean Katambayi Mukendi, *Calcul mental* (2016), felt-tip pen, marker pen, chipboard, 76 x 37 cm.

Het is verleidelijk om Jean Katambayi Mukendi op dezelfde lijn te plaatsen als de dadaïsten en de situationisten. Net zoals in hun werk staat humor centraal in zijn maatschappijkritiek. Voor zijn fragiele en subtiele machines die uren ambacht vergen, verzint hij titels waarin hij gretig gebruik maakt van woordspelingen. Zijn artistieke activiteit is een rebellie tegen de angst om te leven in het nu, om risico's te nemen door anders te durven denken of door zichzelf open te stellen voor het onbekende. Met zijn vrijheid, begrip, sympathie, optimisme en zelfvertrouwen, betovert Jean Katambayi Mukendi de wereld opnieuw, voor het geluk van iedereen.

door Simon Delobel
trampoline, Antwerpen
november 2016

Colofon

**Attempts to Read the World
(Differently): Three Exhibitions
in Five Acts**

Teksten: Monira Al Qadiri, Simon
Delobel, Stroom Den Haag

Vertaling: Willem Kramer

Fotografie: met dank aan de
kunstenaars en trampoline,

Antwerpen

Basisontwerp gids: Thonik

Ontwerp omslag, zetwerk,

concept: The Rodina

De tentoonstelling komt tot
stand met dank aan Mondriaan
Fonds, gemeente Den Haag en
trampoline, Antwerpen.

Stroom Den Haag presenteert deze
tentoonstelling in het kader van
het meerjarig programma *Attempts
to Read the World (Differently)*.

Parallel aan de tentoonstelling vindt
een verdiepend programma plaats
met extra activiteiten. Voor het
programma, zie onze website.

www.stroom.nl

Facebook: Stroom Den Haag

Twitter: @stroom_denhaag

Instagram: @stroom_den_haag

Stroom Den Haag

Hogewal 1-9

2514 HA Den Haag

T 070 3658985

E info@stroom.nl

M

mondriaan
fund

Den Haag

AR
W (D)

**Stroom
Den Haag**

Hogewal 1-9
NL-2514 HA Den Haag
www.stroom.nl